

БЕЗПЕЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ

Усенко Олена Анатоліївна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Анотація. У статті розглянуто вплив електронного освітнього середовища на здоров'я здобувачів освіти. Наведено переваги та шкідливі фактори використання у навчанні студентів електронних освітніх ресурсів. Запропоновано ряд рекомендації для зменшення негативного впливу електронних освітніх ресурсів на здоров'я користувачів, зокрема, майбутніх фахівців з дизайну.

Ключові слова: електронні освітні ресурси, безпечні умови освітнього середовища, професійна підготовка майбутніх фахівців з дизайну.

Інформатизація освіти характеризується винесенням освітнього процесу за межі навчального закладу, активною інтеграцією електронних освітніх ресурсів та переміщення освітньої діяльності у глобальний інформаційний простір. На сьогодні створено велику кількість різноманітних освітніх ресурсів, що ґрунтуються на застосуванні сучасних мультимедійних інформаційних технологій.

Електронні освітні ресурси (ЕОР), являють собою сукупність матеріалів та засобів освітнього призначення в електронній формі, які є важливим елементом інформаційно-освітнього середовища. ЕОР можливо використовувати в аудиторній роботі під керівництвом викладача та у різних видах практичних та самостійних робіт студентів. Особливого значення ці ресурси набувають у ситуації воєнного часу, з метою забезпечення рівного доступу до навчальних матеріалів всім учасникам освітнього процесу.

Використання ЕОР при аудиторній роботі майбутніми фахівцями з дизайну має багато переваг перед традиційним навчанням. Потрібно відзначити легкість пошуку студентами інформації до навчальних завдань через сканування QR-кодів, побудови схем та креслень, ведення необхідних розрахунків.

При вивченні більшості дисциплін, що вивчаються майбутніми фахівцями з дизайну, провідне значення має візуальна складова. Використання в освітньому просторі цифрових елементів візуалізації дозволяє краще сприйняти навчальну інформацію. А отримання навчального матеріалу через персональні гаджети, дає можливість переглянути його у зручному для конкретного здобувача освіти вигляді та темпі.

Важливою перевагою електронного освітнього середовища є також одночасна передача всім здобувачам освіти довідкової інформації, практичних або самостійних завдань, можливість проведення викладачем рефлексії через програми-опитувальники чи віртуальні тести.

Беззаперечно, корисною є можливість запису лекцій або інструктажів для подальшого прослуховування здобувачем освіти поза аудиторією, підключення до електронної бібліотеки, планування проєктів та відстеження термінів за ними, доступ до електронної пошти та інше.

Як зазначено вище, використання сучасних технологій доступу до освітніх ресурсів у рамках електронного освітнього середовища реалізується із застосуванням мобільних засобів доступу, насамперед, смартфонів та планшетних комп'ютерів, рідше, ноутбуків. Це виводить процес навчання за рамки існуючих норм безпеки використання сучасних технологій, що існують для традиційних закладів вищої освіти.

Недотримання санітарно-гігієнічних норм з використання комп'ютерної техніки, несе певні загрози здоров'ю всіх учасників освітнього процесу.

Регулярна робота з комп'ютером або смартфоном супроводжується нервовим напруженням, оскільки вимагає швидкої реакції. Короткочасна концентрація нервових процесів викликає у здобувачів освіти втому. Запобігти перевтомі можна обмеживши

тривалість виконання роботи за комп'ютером, робити гімнастику очей, правильно облаштувати робоче місце, використовувати якісно розроблені ЕОР [2].

Однією з головних вимог до освітнього середовища є його безпечність. З метою створення безпеки процесу навчання, розроблені відповідні Державні санітарні правила і норми. Зокрема, правила обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в закладах освіти та режиму виконання певних видів робіт здобувачами освіти. Також ці норми регламентують гігієнічні вимоги до проектування, виготовлення і експлуатації технічних засобів, що застосовуються в навчально-виховному процесі в закладах освіти.

Під час організації освітнього процесу у закладах освіти, відповідальність за дотримання встановлених гігієнічних вимог і нормативів покладається на викладачів та керівників цих закладів. Проте, електронні освітні ресурси надають можливість самостійного навчання здобувачам освіти, поза межами навчального закладу. Постає питання про дотримання безпечних умов навчання в той час, коли здобувач самостійно працює над курсом чи навчальною дисципліною.

Працюючи над розробкою ЕОР, викладач повинен створити сукупність умов, які б гарантували дотримання і санітарно-гігієнічних норм використання комп'ютерної техніки та мінімізували шкідливий вплив на здобувачів освіти.

Проблеми зі здоров'ям найчастіше зумовлені негативною дією засобів ІКТ. Крім негативної дії технічних пристроїв та комунікаційних технологій, може бути негативний вплив умов використання цих технологій. Наприклад, порушення фізіологічності пози тіла користувача, порушення правил використання периферичних пристроїв, порушення використання засобів відображення інформації та інше.

Спираючись на вимоги санітарних норм роботи за комп'ютером, можна виділити наступні рекомендації для розробки ЕОР:

1. Навчальний матеріал доцільно поділити на невеликі за обсягом інформаційні блоки.
2. Відео та аудіо матеріали також мають бути невеликої тривалості.
3. Після інформаційного блоку доцільно розмістити декілька тематичних тестових питань, які б допомогли переключити увагу зі сприйняття на відтворення навчального матеріалу.
4. Важливим моментом є можливість адаптувати розмір шрифту текстового блоку. Це надасть можливість здобувачеві налаштувати комфортну величину шрифту, залежно від пристрою та фізіологічних потреб конкретного здобувача освіти.
5. Для того, щоб виконати рекомендацію, щодо перерв у режимі роботи, доцільно вбудувати у ЕОР таймер відключення програми на вимушену перерву.

Цей перелік не є вичерпним. З плином часу, виникненням нових технологій та вимог до освітнього процесу, здобувачів освіти, він може розширюватися або звужуватися.

Незважаючи на видиму безпеку та стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій, існує ряд чинників, які є шкідливими для користувачів. Правильна організація робочого місця та продумана структура електронних освітніх ресурсів допоможуть мінімізувати їхній негативний вплив на здоров'я здобувачів освіти.

Електронні освітні ресурси повинні орієнтуватися не лише на інформаційне наповнення тем навчальних дисциплін, а й містити конкретні кроки щодо культивування у студентів навичок безпеки інформаційному середовищі.

Список використаних джерел

1. САНІТАРНИЙ РЕГЛАМЕНТ для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text> (дата звернення: 18.05.2022).
2. Рекомендації для учасників освітнього процесу щодо організації роботи за комп'ютером без шкоди для здоров'я. URL: <https://sites.google.com/site/school105kr/distancijne-navcanna/robota-za-komp-uterom-bez-skodi-dla-zdorov-a> (дата звернення: 15.05.2022).